

תעודה מונעת

כל תושב במדינה רושם את ילדו באופן אוטומטי בקופת חולים שבה הוא רשום. אך לא תושב מזרח ירושלים, אף שהוא מחזיק בתעודת זהות ישראלית וחבר בקופת חולים. 11 ילדים תובעים את שר הבריאות, הביטוח הלאומי ושלוש קופות חולים

מאת עמירה הס

ס"ד עור לא מלאו חמישה חודשים וכי בר אילצו אותו נסיבות חייו לתבוע למשפט את המוסד לביטוח לאומי, את שר הבריאות יהושע מצא, את קופת חר לים כללית, את קופת חולים לאומית ואת קופת חולים מאוחרת. יחר אתו תובעים אר תם עור עשרה תינוקות וילדים, תושבי ירר שלים המזרחית שאחר מהוריהם הוא תושב העיר ונושא תעורת זהות ישראלית. כולם מבקשים מהרשויות ומהנתבעים שיכבדו את זכותם לשירותי בריאות על פי חוק ביטוח בריאות, וכות שלא מומשה מאז נולדו.

התביעה אינה נוגעת למקרה פרטי בלבד, אלא לתופעה קבועה בחייהם של רוב תושבי מורח ירושלים וילדיהם. בפנותם לשירותי בריאות ולביטוח לאומי מוטלת עליהם תמיד חובת ההוכחה שהם אכן מורח ירושלים, גם אם הם חברים בקופת חולים. תהליך ההוכחה הממושך פוגע בנכונותם השירותיים רפואיים. כוונת התובעים להשיג הכרעה עקרונית בשתי סוגיות: שארם שכירו תערי רת זהות מורח ירושלים יחשב לתושב ירושלים הזכאי לשירותי בריאות כל עור לא הוכח אחרת. והעיקר: כאשר מתבצעת בריקה בעניין תושבות, בשל ספק כלשהו, לא תישלל הזכאות לשירותי בריאות.

התביעה הוגשה כיום שני לבית הדין האזרחי לעבודה בירושלים (המוסמך לרון בתי בעיות למימוש זכויות מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי) באמצעות עורכי הדין לאה גליקסמן-כוכבי ורפי הולין, הפועלים מטעם המוקד להגנת הפרט ועמותת הרוי פאים לזכויות אדם. לדין נקבע מיר מועד קרוב, יום שני הבא. הסיבה לזרירות: עו"ד גליקסמן-כוכבי הגישה עם התביעה בקשה לסעד זמני, כלומר, שער שתידון התביעה יורה בית הדין על מילוי הבקשה.

"התובעים, כמו גם אלפי ילדים אחרים תושבי מורח ירושלים, אינם מקבלים מאז לידתם שירותי בריאות בהתאם לחוק ביטוח בריאות. זאת, על אף שלפחות אחד מהוריהם הינו תושב מדינת ישראל, בעל תעורת זהות ישראלית וחבר באחת מקופות החולים", נכ" תב בכתב התביעה. הוא מוכיר כי ב-1967, משהוחל החוק הישראלי בשטח מורח ירושלים, קיבלו תושבי מורח העיר מעמד של "תושב קבע" במדינת ישראל. "מכוח מעמ" רם זה הם זכאים להחזיק בתעורת זהות יש"

לם, אנכ, וגם מ"ג, מקבלים קצבת ילדים מהמוסד לביטוח לאומי.

הילדים בתביעה נחלקים לשתי קבוצות. האחת – אלה שהם או אחר מהוריהם קיבלו אישור רשמי בכתב שהם במעמד "תושב" או משתמע שהם במעמד זה (למשל: הביטוח הלאומי משלם בגינם קצבת ילדים), אך טרם ניתן להם מספר זהות. "... חשוב להרגיש כי על פי חוק ביטוח בריאות, לצורך הזכאות לשירותי בריאות ארם אינו צריך להיות בעל מספר זהות", מרגיש כתב התביעה. "קופות החולים הנתבעות בתביעה זו מסר" בות להעניק שירותי בריאות גם לילדים שניתן להם 'אישור תושבות' אך טרם ניתן להם מספר זהות זמני... קופת חולים מכבי נותנת שירותי בריאות לילדים אשר קיבלו אישור על תושבות... את ה'כביעה' הכיורוקר" טית של הערר מספרי זהות פתרה קופת חר לים מכבי על ידי מתן מספרים זמניים משלה לאותם מבוסחים". לכן גם לא נכללה מכבי בין הנתבעים.

הקבוצה השנייה היא של ילדים שהמוסד לביטוח לאומי מבקש לחקור את מעמדם או מעמד הוריהם כ"תושבים". ה"חקירה" עלר לה להתארך חודשים ואפילו שנים. למשל, התאומות ה"ג וה"ג, ילידות ינואר '95, וא" חיהו ד"ג, יליר מארס '97. האם היא תושבת ירושלים, נושאת תעורת זהות ישראלית וח ברה בקופת חולים לאומית. האב הוא תושב הגדה המערבית. "מוזה מספר שנים בורק המוסד לביטוח לאומי את נושא תושבותה של האם, ועל כן אין אפשרות לרשום את היי לדים לקופת חולים והם אינם מקבלים ט" פולים רפואיים על פי חוק ביטוח בריאות", נכתב.

עד כמה מסוכנת שלילת זכאותם לשירותי בריאות עולה מתצהיר של ד"ר רחל תאר" דור, רופאת ילדים ומרצה בכירה קלינית בפקולטה לרפואה של אוניברסיטת תל אביב. "התינוק הבריא זקוק לכדיקת רופא ילדים מומחה לפחות שלוש פעמים בשנת חייו הראשונה... רוב ההפרעות הן ללא סימני ני מחלה חיצוניים בשלבים הראשונים, ולא תתגלנה בזמן, אלא אם יש מעקב רפואי סרירי. כאשר הפרעות אלה מתגלות בשלבים מאוחרים, נגרם כבר נזק בלתי הפיך לבי ריאות של התינוק". בין ההפרעות מונה ד"ר תיאורוד הפרעה התפתחותית של עצמות הגולגולת, מומים מולדים בעיניים ובכליות והפרעות מולדות כחוט השדרה התחתון. המוסד לביטוח לאומי, או למצער חלק

מעובדיו, נוקט מדיניות וצעדים שנוערו לה קשות על תושבי מורח ירושלים את מימוש זכותם לשירותי בריאות – נכתב בכתב התביעה. "המוסד לביטוח לאומי דורש, לצורך הזכאת תושבות, כי הפונים יציגו אישור בע" לות או חוזה שכירות של נכס מקרקעין. דריי שה זו מסכנת את ההליכים, שכן מרבית הווגות הצעירים ותושבי מורח ירושלים מתגוררים שנים רבות באותו בית עם הוריהם, כמסגרת חמולתית. מטבע הדברים, הבעלות בנכס או החשבות אינם על שמם והם אינם יכולים להציג 'הוכחות' אלה כראיה למגור ריהם במורח ירושלים". בחלק מהמקרים, כשנקבע כבר כי אכן אחר ההורים לפחות הוא תושב, מתנים פקירי המוסד לביטוח

ראליות. על אף מעמדם החוקי, ההתייחסות לילדים שנולדים להורים תושבי מורח ירו שלים שונה כתכלית מההתייחסות לילדים אחרים. ילד שנולד לתושב/ת מורח ירוש לים אינו מקבל את מספר תעורת הזהות מיר לאחר הלירה בבית החולים, כפי שמקבל כל ילד אחר שנולד לתושב ישראלי בישראל. "הליוך קבלת מספר תעורת זהות במשרד הפנים לתושבי מורח ירושלים הוא הליוך ממושך. ילדו של תושב ישראל שאינו תושב מורח ירושלים נרשם באופן אוטומטי בקופת החולים בה רשום אחר מהוריו... כל אשר נר רש ההורה למסור הוא מספר תעורת הזהות של הילד ותאריך לידתו. בניגוד למצב זה, במקרה שבו מתייצב הורה לילד תושב מורח ירושלים בקופת החולים שבה הוא חבר, על מנת לרשום את ילדו, מפנה אותו קופת החר לים למוסד לביטוח לאומי על מנת שימציא אישור על היותו תושב וכן מספר זהות". הדי קירה שמנהל המוסד לביטוח לאומי אורכת חורשים ארוכים, לפעמים אף יותר משנה, ובמשך תקופה זו נשללים מהילדים שירר תים רפואיים חיוניים.

בגלל תהליך ביורוקרטי זה, ה"ט, שנולד" רה באוגוסט '97, עריין לא מבוטחת. אמה, תושבת ירושלים, נושאת תעורת זהות יש ראלית וחברה בקופת חולים כללית. האב הוא אורח ירון. לאחר הלירה ניסתה האם לרשום את כתה בסניף קופת חולים, שבו היא רשומה, אך נרתחה.

גם מ"ג אינה מבוטחת עריין; היא המכר גרת שבקבוצת התובעים. מ"ג נולדה כרצמי בר '89 בירון ומתגוררת כיום בירושלים. אמה היא תושבת העיר העתיקה, נושאת תעורת זהות ישראלית וחברה בקופת חולים כללית. לאב אורחות ירנית. האם ניסתה לרשום את כתה בקופת חולים, אולם מאחר שלא קיבלה מספר זהות זמני, סירבה הקופה לרשמה ולתת לה טיפול רפואי. למ"ג שמו נה אחים ואחיות הרשומים כתושבי ישראל וחברים עם האם בקופת חולים כללית. כר

לאומי את קבלת אישור התושבות ומספר הוהות לילד בכך שההורים יסדירו את חובר תיהם הכספיים למוסד לביטוח לאומי. התר בעים מרגישים כי "על פי סעיף 21 לחוק ביטוח בריאות, אסור להתנות מתן שירותי בריאות במתן דמי ביטוח בריאות".

כיום שני יטענו התובעים וכאי כוחם כי תעורת והות של מדינת ישראל שניתנה לאר חד ההורים היא ראייה לכאורה לעניין תוש בתו של אותו הורה. כהתאם לחוק הבריאות ולרוחו, "מן הרין כי שירותי הבריאות ינת נו לילדים של תושבי ישראל באופן אוטומ טי וללא צורך בבדיקות ובהוכחות כלשהן, למעט ראייה לכאורה כי ההורה הוא תושב ישראל". התובעים גם יטענו כי חברות של אחר ההורים באחת הקופות היא ראייה לכאר רה לזכאות ההורה לקבלת שירותי בריאות מאותה קופה, שממנה נובעת זכאות הילד. כתביעה מורגש כי חוק ביטוח בריאות אינו קובע כל פרוצדורה שצריך ארם לנקוט על מנת להיות זכאי לשירותי בריאות. "להיפך, החוק קובע כי גם אותם תושבים שלא עשו את המינימום של רישום בקופת חולים יחולקו בין קופות החולים באופן אק ראי... תפישת החוק היא שכל תושבי המריי נה זכאים, באופן אוטומטי, לקבלת שירותי

בריאות מעצם היותם תושבי המדינה". בית הרין יתבקש לתת פסק דין הצהרתי ולקבוע כי "התובעים וכל ילד במצבם זכאים לקבלת שירותי בריאות... ללא צורך בהליי כים כלשהם, עם הצגת תעורת והות ישרא לית של אחד מהוריהם ואישור חברות של אחד ההורים בקופת חולים, או עם הצגת אי שור תושבות מהמוסד לביטוח לאומי". הוא יתבקש גם לתת "צו עשה המורה לנתבע מספר 1, המוסד לביטוח לאומי, לנקוט את כל ההליכים הדרושים שיאפשרו לתובעים ולכל ילד אחר במצבם לממש את זכותם... ולהימנע מלהתנות נקישת הליכים כאמור בתנאי כלשהן, לרבות תשלום חובות ההר רים". צווי עשה אחרים, דומים, נוגעים לשאר הנתבעים.

כתצהיר של פעילת עמותת הרופאים, הרס זין, המצורף לכתב התביעה, היא מצייי נת כי מטבע הרברים המקרים שמגיעים לי ריעת העמותה הם חמורים במיוחד או מקרים של משפחות בעלות מודעות גבוהה

לזכויותיהן. "במקרים אלה, לעתים לאחר פעילות אינטנסיביות של העמותה (שכמובן, לא ניתן היה לבצע שכמותה אילו כל המש פחות תושבות ירושלים היו פונות אלינו), נפתרת בסופו של דבר הבעיה ומוכרת זכאר תם של הילדים לטיפול רפואי. המסקנה המי תחייבת מכך היא שמאות ילדים לתושבי מורח ירושלים אינם מקבלים את הטיפול הרפואי הדרוש להם".

זיו גם מציינת כי ההכרה בזכאות הילד לטיפולים רפואיים לפי חוק ביטוח בריאות היא בדרך כלל רטרואקטיבית. אבל "ראי שית, הורים רבים אינם יכולים לשאת, אפי לו באופן זמני, בעלויות הטיפולים הרפואיים עד למועד שבו יכיר המוסד כתור שכות ילרם". ושנית, לפי ניסיונה, גם כששולם החוב רטרואקטיבית על ידי המר סד לביטוח לאומי, הוא לא כיסה את הפרשי ההצמרה והריבית שבית החולים ררש. מש פחות רבות מעדיפות לפנות לבתי חולים במורח ירושלים, שבהם הטיפול זול יותר, אך לחלק מבתי חולים אלה אין הסכם עם קו פות החולים הישראליות. בתי חולים אלה גם אינם יכולים לספק תמיד את מלוא הטיפול הרפואי הנדרש.

זיו, אם לשלושה, מסיימת את תצהירה בקביעה כי "כיוון שממילא ברובם המכריע של המקרים המוכרים לי הוכרו בסופו של דבר הילדים כ'תושבים', הרי שלא ייגרם למוסד לביטוח לאומי או לקופות החולים כל נזק מכך שיינתנו לילדים שירותי בריאות. כאותם מקרים מעטים שבהם תר צאת הבריקה תהיה שלילת תושבותו של ההורה ושל הילד... יוכל המוסד לביטוח לאומי לתבוע את החור הכספים. לעומת זאת, הנזק הנגרם לילדים ולמשפחותיהם הוא חמור ביותר ולא תמיד ניתן לתיקון בפיצוי כספי".

כתב הגנה עור לא הוגש. עד סגירת הגי ליון לא הגיעה תגובת המוסד לביטוח לאר מי.

**לצורך הוכחת תושבות דורש
הביטוח הלאומי אישור על בעלות
או חוזה שכירות של נכס. אך רוב
הזוגות הצעירים גרים במסגרת
חמולתית בבית הוריהם**

**קופת חולים מבבי נעדרת
מבתב התביעה: את הבעיה
הביורוקרטית של העדר מספרי
זהות פתרה הקופה על ידי מתן
מספרים זמניים משלה למבוטחים**